(3). O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning o‘z lavozimiga kirishishiga bag‘ishlangan tantanali marosimda kelgusi besh yilga mo‘ljallangan ustuvor yo‘nalishlar to‘g‘risida so‘zlagan nutqi. 2021-yil 6-noyabr.

(4). Shavkat Mirziyoyev. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. “O‘zbekiston”, 2016, 146-bet.

**Kuyliyev Bobur Tulkinovich (Toshkent Pediatriya tibbiyot instituti “Ijtimoiy fanlar, pedagogika va psixologiya” kafedrasi katta o‘qituvchisi)**

## GLOBAL AXBOROT MAKONIDA MEM VA SIMVOLIKA: MA’NAVIY-SIYOSIY KONTEKST

***Annotatsiya****. Maqolada memlar va ramzlar hodisasi global axborot makonida jamoatchilik fikrini ma’naviy-siyosiy jihatdan boshqarish uchun qo‘llanilishi nuqtai nazaridan tahlil qilinadi. Raqamli artefaktlar sifatida memlar tezda tarqalish va ommaviy auditoriya tasavvurini shakllantirish bo‘yicha o‘ziga xos xususiyatga ega bo‘lib, ramziylik esa jamiyatni hissiy va g‘oyaviy safarbar etishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ma’naviy qadriyatlar, siyosiy qarashlar va madaniy o‘ziga xoslikka memlar va ramzlarning ta’sir etish mexanizmlari tahliliga alohida e’tibor qaratiladi.*

***Kalit so‘zlar:*** *memlar, ramziy belgilar, global axborot maydoni, ongni boshqarish, jamoatchilik fikri, ma’naviy qadriyatlar, siyosiy aloqa, ijtimoiy tarmoqlar, ommaviy madaniyat, raqamli targ‘ibot.*

**Куйлиев Ббур Тулкинович (старший преподаватель кафедры “Социальные науки, педагогика и психология” Ташкентского Педиатрического медицинского института)**

## МЕМ И СИМВОЛИКА В ГЛОБАЛЬНОМ ИНФОРМАЦИОННОМ ПРОСТРАНСТВЕ: ДУХОВНО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ КОНТЕКСТ

***Аннотация.*** *В статье анализируется феномен мемов и символов с точки зрения их применения для духовно-политического управления общественным мнением в глобальном информационном пространстве. В качестве цифровых артефактов мемы обладают свойством быстро распространяться и формировать представления массовой аудитории, а символика играет важную роль в эмоциональной и идейной мобилизации общества. Особое внимание уделяется анализу механизмов влияния мемов и символов на духовные ценности, политические взгляды и культурную самобытность.*

***Ключевые слова:*** *мемы, символические знаки, глобальное информационное пространство, управление сознанием, общественное мнение, духовные ценности, политическая коммуникация, социальные сети, массовая культура, цифровая пропаганда.*

**Kuyliyev Bobur Tulkinovich (Senior Lecturer of the Department of Social Sciences, Pedagogy and Psychology at Tashkent Pediatric Medical Institute)**

## MEMES AND SYMBOLISM IN THE GLOBAL INFORMATION SPIRITUAL AND POLITICAL CONTEXT

***Annotation.*** *The article analyzes the phenomenon of memes and symbols in terms of their application for spiritual and political management of public opinion in the global information space. Memes, as digital artifacts, possess the ability to spread rapidly and shape the perceptions of mass audiences, while symbolism plays an important role in the emotional and ideological mobilization of society. Special attention is given to analyzing the mechanisms by which memes and symbols influence spiritual values, political views, and cultural identity.*

***Key words:*** *memes, symbolic signs, global information space, mind control, public opinion, spiritual values, political communication, social networks, mass culture, digital propaganda.*

**Kirish (Introduction).** Zamonaviy global axborot makonida memlar va ramzlar jamoatchilik fikrini shakllantirishda o‘ziga xos o‘rin egallaydi. Ular raqamlashtirish va ijtimoiy tarmoqlar hukmronligi davrida kuchli ta’sir o‘tkazish salohiyatiga ega bo‘lib, tez tarqalishi, odamlarda hissiy munosabat uyg‘otishi va murakkab ma’naviy-siyosiy masalalar bo‘yicha jamoaviy tushunchani shakllantirishga qodir ekanligi bilan bog‘liq. Memlar va ramzlar axborot ta’sirining samarali vositalariga aylanib, jamoatchilik ongiga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda.

**Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili (Literature review).** Memlar ommaviy madaniyat mahsuli sifatida, ko‘pincha, yengil, hazil va zararsiz vizual-matnli unsurlar tarzida taqdim etilsa-da, ularning asl ma’nosi oddiy ko‘ngilochar vositadan ancha chuqurroqdir. Memlarning yashirin kuchi murakkab g‘oyalarni keng ommaga tushunarli bo‘lgan sodda tasvirlarga aylantira olishda namoyon bo‘ladi. Ular osonlik bilan qabul qilinib, ishonchni uyg‘otishi va ma’naviy hamda siyosiy qadriyatlarni mustahkamlash yoki yo‘q qilishda vosita bo‘lishi mumkin.

Memlar, koʻpincha, hajviy obrazlar yaratish, voqelikni notoʻgʻri aks ettirish, shuningdek, voqealar, shaxslar va hodisalarga nisbatan ijobiy yoki salbiy munosabatni shakllantirish uchun qoʻllaniladi. Memlar, koʻpincha, hajviy obrazlar yaratish, voqelikni buzib koʻrsatish, shuningdek, voqealar, shaxslar va hodisalarga nisbatan ijobiy yoki salbiy munosabatni shakllantirish uchun qoʻllaniladi.

Ramziylik, oʻz navbatida, an'anaviyroq, ammo ta'sir koʻrsatishning kuchli vositasi hisoblanadi. Ramzlar yetarlicha chuqur ma'no kasb etib, tinglovchilarni madaniy, diniy va siyosiy qadriyatlar bilan bogʻlaydi. Global axborot makonida ramziylik, koʻpincha, jamoatchilik fikrini safarbar qilish, gʻoyaviy harakatlarni qoʻllab-quvvatlash va oʻzlikni mustahkamlash uchun qoʻllaniladi. "Ramzlardan manipulatsiya maqsadida foydalanish tarixiy xotirani buzilishiga, ijtimoiy ziddiyatlarning kuchayishiga va voqelik haqidagi notoʻgʻri tasavvurlarning shakllanishiga olib kelishi mumkin [1;82-b.].

Memlar va ramzlarning global makonda tarqalishi koʻp jihatdan ijtimoiy tarmoqlar va raqamli platformalarning algoritmlariga bogʻliq. Foydalanuvchilarning faolligini oshirishga moslashtirilgan ushbu algoritmlar kuchli hissiyotlar – gʻazab, quvonch, hayrat yoki qoʻrquv uygʻotadigan kontentni faol ravishda ilgari suradi. Memlar va ramzlar oʻzlarining yorqin hamda soddaligi sababli tez (virusli) tarqalishga moil boʻlib, bu modelga juda mos keladi.

Masalan, siyosiy memlar raqiblarni obroʻsizlantirish, targʻibotni kuchaytirish yoki murakkab masalalarni bir tomonlama tushuntirishni shakllantirish uchun qoʻllanilishi mumkin. Shuni alohida ta'kidlash lozimki, mem va ramzlardan foydalanishning ma'naviy-siyosiy konteksti, koʻpincha, ommaviy auditoriyadan yashirin qoladi. "Koʻpgina memlar ong ostiga ta'sir oʻtkazish, qadriyat tizimini oʻzgartirish yoki muayyan gʻoyalarni qoʻllab-quvvatlashni safarbar etish uchun ataylab yaratiladi" [2;114-b.].

Misol uchun, memlarga singdirilgan diniy ramzlar e'tiqod masalalari niqobi ostida siyosiy maqsadlarni ilgari surish vositasi sifatida xizmat qilishi mumkin. Zamonaviy jamiyat memlar va ramzlar ortidagi manipulatsion maqsadlarni aniqlash va ularning salbiy ta'siriga qarshi turish muammosiga duch kelmoqda. Mavjud yechimlardan biri keng auditoriyada tanqidiy fikrlashni rivojlantirishdir. Axborot manbalarini tahlil qilish, kontekstni anglash va yashirin ma'nolarni aniqlash qobiliyati manipulatsiya ta'sirini kamaytirishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi.

Shunday qilib, mem va simvolika global axborot makonida ikkiyoqlama rol oʻynaydi. Bir tomondan, ular odamlarni umumiy gʻoyalar va qadriyatlar atrofida birlashtiruvchi samarali muloqot vositasi hisoblansa, boshqa tomondan, manipulatsion maqsadlarda qoʻllanilishi jamiyatning ma'naviy va siyosiy barqarorligiga jiddiy tahdid soladi. Axborotni idrok etishga ongli yondashuvgina oʻz-oʻzini ifodalash erkinligi va uning oqibatlari uchun javobgarlik oʻrtasidagi muvozanatni ta'minlash imkonini beradi.

**Tahlil va natijalar (Analysis and results).** Memlar va ramzlar global axborot makonining muhim elementlari sifatida tobora murakkab va koʻp qatlamli vositalarga aylanmoqda. "Ularning manipulatsion salohiyati esa raqamlashtirishning tezlashuvi, ijtimoiy tarmoqlarning ochiqligi va auditoriyaning axborotni tanqidiy idrok etish darajasi pasayishi kabi omillar tufayli ortib bormoqda" [3;58-b.].

Memlar orqali manipulatsiyani muvaffaqiyatli amalga oshirishning asosiy omillaridan biri sifatida auditoriyaning madaniy va milliy xususiyatlariga moslashish qobiliyatini ajratib koʻrsatish mumkin. Masalan, aholining turli guruhlari uchun yaratilgan memlar faqat mahalliy foydalanuvchilarga tushunarli boʻlgan oʻziga xos ramzlardan foydalanishi mumkin. Bu esa shaxsiy qiziqish va jalb etish taassurotini uygʻotadi. Bu memlarni mahalliy kampaniyalar uchun ham, global qamrov uchun ham mos keladigan manipulatsion texnologiyalar arsenalida universal vositaga aylantiradi.

Bundan tashqari, memlar, koʻpincha, milliy gʻurur, madaniy an'analar yoki siyosiy ideallarning elementlaridan foydalangan holda jamoaviy oʻziga xoslikka murojaat qiladi. "Ushbu yondashuv nafaqat fikr va qarashlarga ta'sir qilish, balki jamiyatda qutblashuvni kuchaytirish imkonini beradi" [4;110-b.]. Siyosiy kontekstda memlar turli ijtimoiy yoki etnik guruhlar oʻrtasida sun'iy ziddiyatlarni yaratish va qoʻllab-quvvatlash uchun ishlatilishi mumkin.

Mem va ramzlarni oʻrganishning muhim jihati ularning dezinformatsiya bilan bogʻliqligidir. Memlar hazil yoki satira bilan niqoblangan yolgʻon faktlarni tarqatish uchun vosita boʻlib xizmat qilishi mumkin. Natijada, auditoriya har doim ham taqdim etilgan ma'lumotlarning jiddiyligini anglab yetmaydi va uni ishonchli deb qabul qilmaydi. "Bu esa jamiyat uchun axborot tahdidlariga qarshi kurashda qoʻshimcha chaqiriqni yuzaga keltiradi" [5;186-b.].

Global axborot makonida manipulatsion texnologiyalarga qarshi kurash mediasavodxonlikni rivojlantirish orqali amalga oshirilishi mumkin. Auditoriyani vizual va matnli kontentni tahlil qilish, kontekstni tushunish va yashirin manipulatsion niyatlarni aniqlash koʻnikmalariga oʻrgatish muhimdir. Shuningdek,

foydalanuvchilarni targ‘ibot kampanialariga avtomatik ravishda jalb qilish xavfini kamaytirish uchun ijtimoiy tarmoqlar algoritmlarining shaffofligini kuchaytirish zarur.

**Xulosa va takliflar (Conclusion/Recommendations).** Xulosa qilib aytganda, memlar va ramzlar zamonaviy dunyoda kuchli ta’sir quroli bo‘lib qolmoqda. Ularning turli madaniy va siyosiy kontekstlarga moslashib, jamoatchilik fikrini o‘zgartirish qobiliyati ularni o‘rganishga e’tiborli va ongli yondashuvni talab qiladi. Bu nafaqat manipulatsiya xavfini minimallashtirishga, balki globallashuv sharoitida madaniy va ma’naviy xilma-xillikni saqlashga yordam beradi.

Memlar va ramzlar global axborot ekotizimining eng muhim elementlariga aylanib borar ekan, ularning roli faqat ko‘ngilochar kontekst bilan cheklanmay, balki chuqur ma’naviy-siyosiy jarayonlarga ham ta’sir qiladi. Shu bilan bir qatorda, ushbu madaniy fenomenlar har doim ham neytral emasligini tushunish muhim bo‘lib, ular, ko‘pincha, jamoatchilik fikriga ta’sir qilish uchun foydalanishi mumkin bo‘lgan yashirin mafkuraviy ko‘rsatmalarni o‘z ichiga oladi.

Global axborot makoni va ijtimoiy media mem va ramzlarning tez tarqalishi uchun ideal sharoit yaratib, ularning virusli tarqalish qobiliyati bilan bog‘liqdir. Ma’lumotni tarqatish uchun katta resurslar va vaqt talab qiladigan an’anaviy ommaviy axborot vositalaridan farqli ravishda, memlar qisqa fursatda dunyo bo‘ylab millionlab odamlarga yetib borishi mumkin. Ijtimoiy platformalarning algoritmlari bu jarayonni kuchaytirib, yorqin his-tuyg‘ularni keltirib chiqaradigan kontentni namoyish etadi. Bu nafaqat tarqalish jarayonini tezlashtiradi, balki foydalanuvchilarni yanada ko‘proq jalb qiladi.

**Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:**

(1). “Influence: The Psychology of Persuasion” by Robert B. Cialdini. Dec. 2006.

(2). “Trust Me, I’m Lying: Confessions of a Media Manipulator” by Ryan Holiday. July, 2013.

(3). Куйлиев Б.Т. Скрытные методы манипуляции в обществе: анализ применения в политике, рекламе и других сферах общественной жизни. Educational Research in Universal Sciences. 2023, т. 2, №.12, с. 57–62.

(4). Куйлиев Б. Сравнительный анализ технологий политико-психологического манипулирования. Актуальные проблемы обучения социально-гуманитарных наук в медицинском образовании, 2023, т. 1, №.1, с. 107–115.

(5). Куйлиев Б.Т. Политическое манипулирование в системе понятий политической науки: анализ и вызовы //scholar. 2024, т. 2, №. 2, с. 183–189.

**Axmedov Sherzodjon Zokirovich (O‘zbekiston Respublikasi IIV Malaka oshirish instituti tadqiqotchisi;**
**UDK: 373.316.7)**

## MILLIY QADRIYATLAR VA AXLOQIY QARASHLAR UYG‘UNLIGI

***Annotatsiya.*** *Mazkur maqolada milliy qadriyatlarning ma’naviy-axloqiy qarashlar bilan uyg‘unligi masalasi yoritilgan. Bugungi ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot zamonida yoshlar faolligini ta’minlashning yana bir muhim yo‘nalishlaridan biri ular ongida milliy urf-odat va an’analarni mustahkam shakllantirishdir. Pirovard maqsadimiz esa ma’naviy barkamol, komil insonni tarbiyalashdir.*

***Kalit so‘zlar:*** *ma’naviyat, ma’rifat, komil inson, globallashuv, taraqqiyot, milliy qadriyat.*

**Ахмедов Шерзод Зокирович (соискатель института повышения квалификации МВД Республики Узбекистан)**

## ГАРМОНИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ И НРАВСТВЕННЫХ ВЗГЛЯДОВ

***Аннотация.*** *В данной статье рассматривается совместимость национальных ценностей с духовно-этическими воззрениями. В современную эпоху социально-экономического развития одним из важных способов обеспечения активности молодежи является прочное формирование в ее сознании национальных обычаев и традиций. Наша основная цель – воспитать духовно зрелого и совершенного человека.*

***Ключевые слова:*** *духовность, просвещение, совершенный человек, глобализация, развитие, национальная ценность.*

**Akhmedov Sherzodjon Zokirovich (Researcher of the Institute of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan)**

## HARMONY OF NATIONAL VALUES AND MORAL APPROACHES

***Annotation.*** *This article discusses the compatibility of national values with spiritual and ethical views. In today's era of socio-economic development, one of the important ways of ensuring the youth's activity is the solid formation of national customs and traditions in their minds. Our primary goal is to educate a spiritually mature and perfect person.*